

15. LUT. 2006

Katowice, dnia .....

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA
40-039 KATOWICE
ul. Powstańców 29
☎ (032) 255-30-67 fax 255-57-92
Nr ... LKA-41035-7-05, P/05/077

W odpowiedzi prosimy
odwołać się na nasz znak

Pan Waldemar Socha
Prezydent
Miasta Żory

URZĄD MIASTA ŻORY

17 -02- 2006

Nr .....

7429

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła w Urzędzie Miasta Żory (zwanym dalej „Urzędem”) kontrolę w zakresie organizacji i finansowania szkolnictwa ponadgimnazjalnego w latach 2002 – 2005 (III kw.).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 30 grudnia 2005 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia kontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia:

1. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Miasto nie wywiązywało się w pełni z realizacji zadań określonych w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty², a dotyczących kontroli spełniania obowiązku nauki przez

¹ Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

młodzież w wieku 16 – 18 lat. Zgodnie z art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 stycznia 1999 r. – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego³, zwanej dalej ustawą wprowadzającą reformę, kontrolę spełniania obowiązku nauki gminy były zobowiązane prowadzić od 1.09.2002 r. Miasto natomiast dopiero w trakcie nin. kontroli podjęło działania mające na celu sporządzenie ewidencji spełniania ww. obowiązku. Działania te polegały na uzyskaniu wykazów uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących w Żorach i miastach ościennych oraz ich weryfikacji, celem ustalenia formy i miejsca spełniania obowiązku nauki przez uczniów nie ujętych we wspomnianych powyżej wykazach. Według ww. dokumentacji, w roku szkolnym 2004/2005 obowiązkowi nauki podlegały 2 492 osoby w wieku 16 – 18 lat, z czego obowiązek ten realizowało 2 351 uczniów. Z pozostałych 141 osób 9 przebywało za granicą, nie ustalono miejsca zamieszkania 4 uczniów, a w przypadku 128 do rodziców lub opiekunów wysłano pisemne wezwania o wskazanie szkoły, w której młodzież ta kontynuowała naukę.

Miasto nie wywiązywało się w pełni również z obowiązków określonych w art. 19 ust. 2 ww. ustawy o systemie oświaty. Stosownie do postanowień wspomnianego przepisu, organ gminy prowadzący ewidencję ludności jest obowiązany w ramach zadań własnych przysyłać właściwym dyrektorom szkół informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat. Wymagane informacje przekazywano tylko dyrektorom szkół podstawowych i gimnazjów w celu realizacji przez nich kontroli obowiązku szkolnego.

Według wyjaśnienia Naczelnika Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu (Wydział Edukacji), ze względu na „*brak procedury określającej sposób zbierania i weryfikowania danych oraz brak stosownych uregulowań w regulaminie organizacyjnym Urzędu*” wymaganych informacji nie przekazywano dyrektorom szkół ponadgimnazjalnych.

Zdaniem NIK powyższe wyjaśnienie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do postanowień art. 4 ust. 5 i art. 15 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej⁴, od 2005 r. Miasto prowadzi bazę danych oświatowych, zawierającą zbiory danych o szkolnictwie ponadgimnazjalnym,

---

³ Dz. U. nr 12, poz. 96 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 49, poz. 463 ze zm.

w tym dotyczące spełniania obowiązku nauki przez młodzież zameldowaną w Żorach.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (MENiS) z dnia 24 marca 2005 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych⁵, Miasto przekazało wymagane informacje Śląskiemu Kuratorowi Oświaty 18 maja 2005 r., czyli przed upływem terminu podanego w ww. rozporządzeniu, tj. 19 maja 2005 r. Stosownie do wytycznych Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu dane dotyczące liczby uczniów zamieszkałych na terenie Żor i podlegających obowiązkowi nauki obejmowały młodzież w wieku 16 – 17 lat, a wykazana w informacji liczba tej młodzieży 1721 osób była zgodna z danymi z ewidencji ludności.

2. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do realizacji przez Miasto zadań z zakresu udzielania uczniom pomocy materialnej.

W związku z przystąpieniem do „Zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju regionalnego (ZPORR) w części obejmującej działanie 2.2 – Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne”, została przyznana Miastu z budżetu państwa na 2005 r. dotacja w kwocie 205,9 tys.zł na stypendia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych pochodzących z terenów wiejskich. Do końca III kw. 2005 r. z kwoty tej wykorzystano 89,7 tys.zł, czyli 43,56 %. Stypendia wypłacono 57 uczniom, którzy spełniali warunki określone w regulaminie uchwalonym przez Radę Miasta. Przyczyną niskiego stopnia wykorzystania przyznanej dotacji, według wyjaśnienia Naczelnika Wydziału Edukacji, była obowiązująca procedura refundacji wydatkowanych środków. Części rodziców nie było stać na wcześniejsze sfinansowanie wydatków z własnych środków. Dodatkowym utrudnieniem, jak podał w wyjaśnieniu Naczelnik, były liczne zmiany w interpretacji zapisów ZPORR, przekazane przez Urząd Marszałkowski.

Stosownie do postanowień art. 90 f ustawy o systemie oświaty, Rada Miasta uchwaliła regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym

---

⁵ Dz. U. Nr 53, poz.473

uczniom zamieszkałym na terenie Żor, w którym określono m.in.: sposób ustalania wysokości stypendium szkolnego, formy przyznawania tego stypendium oraz tryb i sposób udzielania stypendium i zasiłku szkolnego. Uchwałę w sprawie ww. regulaminu podjęto 24 marca 2005 r., czyli przed upływem ustawowego terminu (31.03.2005 r.), określonego w art. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych⁶. Ww. uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

O przyznanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego złożonych zostało 799 wniosków na okres od stycznia do czerwca 2005 r. oraz 501 na okres od września 2005 r. do czerwca 2006 r., w tym uczniów szkół ponadgimnazjalnych dotyczyło odpowiednio 177 (22,15%) i 127 (25,35%) wniosków. Stypendia na ww. okresy przyznano 656 i 448 osobom, z tego 136 (20,73%) i 105 (23,44%) uczniom szkół ponadgimnazjalnych.

Na stypendia szkolne w budżecie miasta na 2005 r. zaplanowano kwotę 245 227 zł, tj. w wysokości przyznanej z budżetu państwa dotacji celowej. Do 31 października z kwoty tej wykorzystano 110 254 zł, czyli 44,96%.

Niski stopień wykorzystania przyznanej dotacji, według wyjaśnienia Naczelnika Wydziału Edukacji, „wynikał z faktu iż wypłaty mogły nastąpić po przedłożeniu przez rodziców rachunków”.

Analiza 60 wniosków (30% ze 180 wniosków dotyczących przyznania stypendiów uczniom szkół ponadgimnazjalnych złożonych do czasu nin. kontroli) oraz wydanych decyzji wykazała, że tryb i sposób przyznawania stypendiów szkolnych oraz wysokość tych świadczeń odpowiadały wymogom określonym w art. 90d ustawy o systemie oświaty. Uwzględnione zostały również postanowienia regulaminu udzielania uczniom pomocy materialnej, uchwalonego przez Radę Miasta.

3. NIK pozytywnie ocenia działania Miasta w zakresie kształtowania sieci i struktury szkolnictwa ponadgimnazjalnego.

Plan sieci publicznych szkół ponadgimnazjalnych został uchwalony przez Radę Miasta 25 października 2001 r., a uaktualniony został uchwałą podjętą w styczniu

---

⁶ Dz. U. nr 53, poz. 473

2002 r. Obydwie uchwały podjęto po uzgodnieniu ze Śląskim Kuratorem Oświaty oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii Powiatowej Rady Zatrudnienia i Powiatowego Urzędu Pracy, tj. w terminie oraz trybie przewidzianym w art. 10a ustawy wprowadzające reformę ustroju szkolnego.

Uchwały w sprawie przekształcenia lub likwidacji dotychczasowych szkół ponadpodstawowych i utworzenia nowych szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2002/2003 oraz w sprawie nadania im statutów Rada Miejska podjęła 31 stycznia 2002 r., czyli w ustawowym terminie określonym w art. 10b ww. ustawy wprowadzającej reformę.

Informacje o planowanych profilach kształcenia ogólnozawodowego w liceach profilowanych i kierunkach kształcenia zawodowego w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe Prezydent Miasta przekazał Śląskiemu Kuratorowi Oświaty 12 marca 2002 r. tj., w terminie określonym w art. 10d pkt 2 ww. ustawy.

Również w ustawowym terminie, określonym w art. 10e ust. 2 ustawy wprowadzającej reformę, przekazano Kuratorowi Oświaty informacje o wynikach rekrutacji w na rok szkolny 2003/2004.

Profile kształcenia ogólnozawodowego w liceach profilowanych prowadzonych przez Miasto odpowiadały profilom określonym w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 16 stycznia 2002 r. w sprawie profili kształcenia ogólnozawodowego⁷

Również zawody w szkołach zawodowych prowadzonych przez Miasto odpowiadały zawodom określonym w rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 r.⁸ oraz z dnia 8 maja 2004 r.⁹ w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

W ocenie NIK, planowana ilość miejsc w szkołach ponadgimnazjalnych umożliwiała młodzieży realizację obowiązku nauki w szkołach funkcjonujących na terenie Żor. Ilość planowanych miejsc na lata 2002/2003 oraz 2004/2005 - 2005/2006 w porównaniu do liczby faktycznie przyjętych uczniów (również z innych miast) wynosiła odpowiednio: 103,2%, 100,6%, 115,7%. W roku szkolnym 2003/2004 przyjęto 1214 uczniów na zaplanowanych 1170 miejsc. W związku z powyższym, zaistniała konieczność zwiększenia ilości oddziałów w szkole

---

⁷ Dz. U. Nr 8, poz. 65 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 63, poz. 571

⁹ Dz. U. Nr 114, poz. 1195 ze zm.

specjalnej oraz zwiększono liczebność uczniów w klasach I zasadniczych szkół zawodowych z planowanych 32 osób do 36.

4. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do organizacji nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych, a w szczególności w zakresie tych zajęć edukacyjnych, dla których wymagany jest podział na grupy. Analiza arkuszy organizacyjnych 16 szkół ponadgimnazjalnych z lat szkolnych 2002/2003 - 2005/2006 wykazała, że organizacja kształcenia ogólnego i zawodowego w zakresie tygodniowego wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz podziału na grupy, przyjęta w powyższych arkuszach, była zgodna z przepisami § 2 i § 6 rozporządzenia MENiS dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁰. Badane arkusze organizacyjne były zatwierdzone przez Prezydenta Miasta jako organ prowadzący szkołę, po zaopiniowaniu przez Kuratora Oświaty do dnia 30 maja, czyli zgodnie z terminem i trybem określonym w art. 10g ust. 2 ustawy wprowadzającej reformę.

Analiza kontrolna wyników egzaminu maturalnego przeprowadzonego w roku szkolnym 2004/2005 w 3 liceach ogólnokształcących i 3 liceach profilowanych prowadzonych przez Miasto wykazała, że większe efekty pracy dydaktycznej osiągnięto w liceach ogólnokształcących, w których na 450 abiturientów do matury przystąpiło 449, a zdało ją z wynikiem pozytywnym 413, czyli 91,98% zdających. Natomiast w liceach profilowanych do egzaminu zawodowego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe przystąpiło 31 z 139 absolwentów, czyli 22,3%, a zdało go z wynikiem pozytywnym 24 (77,42%) uczniów.

Podkreślić należy, że w okresie objętym kontrolą zwiększyła się liczba nauczycieli z wykształceniem wyższym magisterskim i przygotowaniem pedagogicznym oraz nauczycieli dyplomowanych. W stosunku do ogółem zatrudnionych w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Miasto w roku szkolnym 2002/2003 liczba ta wzrosła w roku 2005/2006 odpowiednio z 90,5% do 95,9% oraz z 3,5 % do 19,4 %.

5. Środki otrzymane w ramach subwencji oświatowej i dotacji celowych z budżetu państwa w okresie objętym kontrolą nie pokrywały w pełni kosztów

---

¹⁰ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

związanych z finansowaniem zadań oświatowych realizowanych przez Miasto w zakresie szkół ponadgimnazjalnych i placówek oświatowych.

W latach 2002 –2004 dochody uzyskane z ww. tytułów wynosiły odpowiednio: 32 826 tys.zł, 34 125 tys.zł i 35 852 tys.zł, co w stosunku do poniesionych w tych latach wydatków w wysokości: 42 153 tys.zł, 44 159 tys.zł i 46 622 tys.zł stanowiło: 77,9%, 77,3% i 76,9%. Planowane dochody na 2005 r. stanowiły kwotę 34 786 tys.zł, z czego do końca III kwartału Miasto otrzymało 29 256 tys.zł. Natomiast wydatki planowano w wysokości 49 154 tys.zł, a wydatkowano w tym okresie 37 287 tys.zł.

Różnicę pomiędzy środkami otrzymanymi w formie subwencji i dotacji na zadania oświatowe a ponoszonymi wydatkami Miasto pokrywało ze środków własnych.

W budżetach Miasta na lata 2002-2005 wyodrębnione zostały środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli zgodnie z art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela¹¹. Z zaplanowanych środków w kolejnych latach 2002 - 2004 wykorzystano odpowiednio: 100,0% (101 120 zł), 93,74 % (178 114 zł z 190 000 zł) i 88,23 % (176 468 zł z 200 000 zł). Z ww. środków sfinansowano koszty związane z organizacją doradztwa metodycznego oraz szkolenia rad pedagogicznych, a także dofinansowano koszty dokształcania nauczycieli szkół, w tym szkół ponadgimnazjalnych. Kierunki wydatkowania środków były zgodne z postanowieniami § 2 rozporządzenia MENiS z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków¹².

6. Zgodnie z art. 34a ustawy o systemie oświaty, organ prowadzący szkołę jest zobowiązany do sprawowania nadzoru nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych. Nadzorowi podlega w szczególności: prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole środkami budżetowymi oraz pochodzącymi z innych źródeł, a także gospodarowania mieniem, przestrzeganie

¹¹ Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.

¹² Dz. U. z 2002 r. Nr 46, poz. 430

obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz przestrzeganie przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki.

W 2002 r. w ramach sprawowanego nadzoru Zespół Audytu i Kontroli Finansowej Urzędu Miasta przeprowadził kontrole w 4 zespołach szkół ponadgimnazjalnych z 6 prowadzonych przez Miasto (poza Zespołem Szkół Specjalnych). W roku 2004 kontrolę przeprowadzono tylko w Zespole Szkół Ogólnokształcących, natomiast w roku 2003 i 2005 kontrole nie były przeprowadzane.

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do zakresu ww. kontroli, który był zgodny z cytowanymi powyżej ustawowymi wymogami. Krytycznie ocenia natomiast małą częstotliwość kontroli przeprowadzanych w prowadzonych przez Miasto szkołach.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, działając na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Zapewnienie bieżącej kontroli spełniania obowiązku nauki przez młodzież w wieku 16 – 18 lat, m.in. poprzez:

- **prowadzenie pełnej ewidencji spełniania obowiązku nauki przez młodzież zamieszkałą na terenie Miasta,**
- **przesyłanie właściwym dyrektorom szkół informacji o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji młodzieży w wieku 16-18 lat.**
- **ustalenie miejsca pobytu oraz szkół, w których kontynuują naukę uczniowie w wieku 16 – 18, co do których Miasto nie posiada ww. danych, w celu egzekwowania obowiązku nauki.**

2. Zwiększenie częstotliwości kontroli w prowadzonych szkołach ponadgimnazjalnych w ramach sprawowanego nadzoru.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach - na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK - oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń - zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK - termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach
z up. Eugeniusz Najman
WICE DYREKTOR